

תכנית אב לספורט במשגב – 2014

תהליך ומתודולוגיה

מטרות להכנת תוכנית האב לספורט (בהתאם לאמנה בין המרכז לשלטון המקומי הרשויות ומשרד הספורט)

- ❖ גיבוש חשיבה כלל מערכתית של כל הגורמים שפועלים בספורט במועצה וביישוביה.
- ❖ חיזוי צרכי התושבים בספורט, בין היתר בסיוע סקר צרכים נרחב.
- ❖ מענה לדרישות המדינה וגופי הספורט הארציים לתמיכה.
- ❖ להציע תכנון מקצועי מתאים של הספורט למועצה בספורט הקהילתי, עממי, פורמאלי ותחרותי.
- ❖ להציע תוכניות למענה הולם לתושבים לעסוק בפעילות גופנית ובספורט.
- ❖ להציע פיתוח מתקני ספורט בתכנון רב שנתי באופן יעיל.
- ❖ למתג את המועצה בספורט, באיכות חיים, באיכות סביבה ובקידום הבריאות.

תהליך הכנת התכנית כפי שנוסח אחרי בחירת מתכנן התכנית - מינוי ועדת היגוי מרכזית

ראש המועצה מינה חברים לועדת ההיגוי המרכזית : מנהלת המרכז הקהילתי, נציגי ציבור מהספורט התחרותי, נציגי ציבור לספורט העממי-קהילתי, נציגי מאגף החינוך, מנהל מועדון כפרי משגב, מנהלת עמותת "מרחבים", מפקח מינהל הספורט במחוז, נציגי ציבור בעמותת המרכז הקהילתי ובעמותת הספורט, מנהל מח' הספורט ורכז חוגי הספורט, מהנדס המועצה סגן ראש המועצה ודוברת המועצה.

שליבי הכנת התוכנית

איסוף הנתונים

הוצגה תמונת הפרופיל הקיים-והמצוי, כל המידע הרלוואנטי: מיפוי שטחים, מפת המועצה, מפת השטחים הציבוריים, השטחים הירוקים ואחרים וכן תמונת פרופיל הישובים. נאספו נתונים על האוכלוסייה: הגירה, ילודה, תמותה, מספר בתי אב, מערכת החינוך: כתות לימוד, גני-ילדים בתי"ס על חטיבותיהן (ממאגרי נתונים במשרד הפנים, בלמ"ס, במינהל הספורט, המועצה ואחרים).

מתקני-ספורט:

סטטוס מתקנים קיימים, מופו מתקני הספורט שקיימים במועצה וביישובים ותקינותם, מגרשים, אולמות, חדרי כושר, בריכת שחייה, מתקני ספורט אחרים.

הוגדר "חזון- הספורט במועצה", כנגזרת המטרות, והיעדים לספורט הקהילתי, הספורט העממי והספורט התחרותי.

להלן הנושאים לגביהם מופו נתוני פעילות הספורט במועצה:

בחינוך הפורמאלי: הספורט בבתי הספר, מועדונים בית – ספריים, נבחרות, באיזה ענפים, פרויקטים מיוחדים.

בספורט העממי – קהילתי:

- פעילות חוגית מכל הסוגים, במתנ"ס, במועדונים פרטיים, כמות, גיל ומגדר.

- פעילויות עצמאיות של התושבים, מספר פעילים/משתתפים.

בספורט למוגבלים ולבעלי צרכים מיוחדים: תאור הפעילות והמסגרות שבהן מתקיימות פעולות הספורט.

קבוצות הספורט, בכל הגילים ובשני המינים, הרשומות ומשחקות בפועל באיגודים וההתאחדויות הרשמיות לפי הענף (קבוצתי ואישי), לאיזה גיל ובאיזו ליגה.

ביצוע סקר צרכים – ככלי לשיתוף הציבור

בוצע סקר צרכים בקרב תושבי המועצה בתחום הספורט והפעילות הגופנית בכל ישובי המועצה ע"י חברה חיצונית, על בסיס מדגם סטטיסטי ודגימה לפי גודל הישובים, מגילאי 14 ומעלה (כמקובל גם כבסיס השוואתי לרשויות אחרות), זאת לצורך קבלת נתונים לרצון התושבים, להעדפותיהם, למשוב על הקיים ועוד. חברת הסקרים הציגה את ניתוח הממצאים ובהשוואה לממוצע הארצי, מסקנות וההמלצות. הסקר בוצע במהלך ינואר/פברואר 2014.

הוצגו הממצאים בפני ועדת ההיגוי – להערות ולדין לגביהם.

הוצגה טיוטת התוכנית לדין ולהערות - בפני ועדת ההיגוי המרכזית, ראש המועצה ורכזי הענפים בספורט וחברי הנהלת המרכז קהילתי.

תוצג "תוכנית האב האסטרטגית לספורט במועצה האזורית משגב" בפני מליאת המועצה.

תובנות מתהליך מיפוי פגישות פורומים וסקר כבסיס לכיווני עבודה מרכזיים

- ❖ ישובי המועצה נמצאים בלב הגליל בנוף הררי, אוכלוסיית המועצה (היהודית) מגוונת, פלורליסטית ורב תרבותית, וברובה אוכלוסייה מבוססת עם אוריינטציה לאיכות חיים וסביבה ברורה.
- ❖ התושבים בעלי מודעות גבוהה לחינוך איכותי, לחיי תרבות ולפעילות גופנית וספורט, דבר שגורם לדרישה גבוהה לשירותי ספורט ופנאי מהמועצה.
- ❖ הישובים ברובם בתהליך של קליטת משפחות וגידול במספר התושבים, אך תהליך פיתוח התשתיות לחינוך, ספורט תרבות ופנאי לא תואם את הצורך שגדל.
- ❖ אוכלוסיית המועצה (הבדואית) דורשת התייחסות ספציפית המתאימה לצרכיה ותפורט בפרק נפרד.
- ❖ הישובים מבוזרים על שטח גדול מאוד, כל פעולה מועצתית מחייבת תחבורה והסעות מיוחדות עם עלויות גבוהות.
- ❖ הישובים שבנויים על גב ההר ובחבל ארץ זה של הגליל עם מזג אוויר קריר ברוב ימות השנה, מחייבים גם לפעילות בתוך אולמות ספורט, ובתוך בריכות שחייה מקורות ומחוממות.
- ❖ הישובים ברובם קטנים ולא תמיד יכולים לקיים פעילות מקומית שעלותה גבוהה, בגלל מיעוט משתתפים.
- ❖ הגדילה המתרחשת במציאות תביא לפיתוח ולקידום הספורט המקומי על כל המשתמע (מתקנים, מאמנים, יוזמות מקומיות ועוד).
- ❖ עיקר הפעילות מתקיים במרכז האזורי – המועצתי במתחם משגב, כיוון ששם מצויים בתי הספר אזוריים: יסודי, חטי"ב וחטיבה עליונה ומרבית מתקני הספורט.
- ❖ בחלק מבתי הספר חסרה תשתית בסיסית של מתקנים לפעילות של ספורט וחינוך גופני.

- ❖ בגלל בעיית ההסעות והעלויות הגבוהות, חלק מילדי בתי הספר שבמרכז האזורי במשגב, ומבתי הספר היסודיים שרוצים להשתתף בחוגים ובפעילות ספורט, נשארים וממתינים לחוגים ולפעילותם לאחר שעות הלימודים. הילדים ממתינים שעה ולעיתים שעתים לתחילת החוג ללא פתרון הולם לכך.
- ❖ יום הלימודים של הילד הוא יום ארוך ומתמשך.
- ❖ השאיפה להישגיות גבוהה מאוד ביחס לרשויות דומות.
- ❖ עלויות החוגים והנבחרות (בשל מרכיב ההסעות הגלום בהן) גבוהות מאוד.
- ❖ תפעול ההסעות דורש משאבי זמן רבים ויקרים מהצוות המקצועי, יוצר אילוצים קשיחים של בניית מערכת שעות אימון שאינה תואמת את משכי הפעילות הנדרשים מבחינה מקצועית, מנתק את ההורים מהילדים בשונה ממקומות בהם ההורים נוכחים מלווים ותומכים כמסיעים ומחזירים את ילדם, לחלק מהילדים (בעיקר מהישובים המרוחקים) מבזבז זמן ניכר בו ממתינים ומוסעים אל החוג ובחזרה, קרוב לכמעט שעה לכל כיוון, דבר המתיש ומדיר ילדים מהפעילות. נכון להיום העלות גורמת לקושי תקציבי בענפי הפעילות, ההכנסות מהמשתתפים המממנים את עלות ההוצאות אינן מכסות את ההוצאות, דבר המהווה איום על פעילות הענפים.
- ❖ קיימת פעילות רבה וברוכה של אירועי ספורט עממיים-אזוריים.
- ❖ חסרה פעילות הספורט העממי – קהילתי, בתוך הישובים.
- ❖ המועצה נתברכה בכוח אדם להדרכה ולאיימון מקצועי, איכותי ומסור באופן מיוחד.

פרקי התכנית:

א. ההמלצות לספורט בחינוך הפורמאלי

החנ"ג הינו חלק מפעילויות הספורט הניתנות לילדים ונוער בגילאי בית הספר ושילובו בתכנית האב חשובה בראייה רב מערכתית בעולם הספורט במשגב. תוכנית הלימודים לחנ"ג הינה באחריות הפיקוח על החינוך הגופני במשרד החינוך וההמלצות הן בנוסף, משלימות ומשבחות את התוכן המקצועי ומבטאות את צביון הספורט במשגב.

בהמשך למיפוי ופגישות עם הפורומים השונים במחלקת החינוך במועצה ובבתי הספר להלן המלצתנו:

- ❖ **הקמת "פורום מורי החינוך הגופני"** פורום קבוע של המורים לחינוך גופני ליד המחלקה לספורט להתייעצות באופן שוטף ובמטרה לשתף את המורים ליישום ולהטמעת תוכנית האב לספורט במוסדות החינוך.

בגני הילדים

- ❖ **שיעורי תנועה וספורט החל מגיל הגן**, לחיזוק המוטוריקה של הילדים והקניית אהבת העיסוק בפעילות במטרה לשלבם כילדים פעילים בחברה.
- ❖ איתור ובחירת מספר מדריכים מומחים ומוסמכים בהוראת פעילות גופנית בגני הילדים, בשיתוף הגנות.
- ❖ ליזום פעילות ומשחקי תנועה של ילדים עם הורים.

❖ חינוך לאורח חיים בריא – הפעלת תוכנית משותפת לגננות להורים ולילדים כולל סדנאות עם ההורים והגננות כיצד להכין אוכל בריא.

בבתי הספר היסודיים:

- ❖ הנהגת "אות הכושר – משגב" - ב-4 מקצועות לתלמידי כתות ד' – ו'.
- "אות הכושר - משגב" יקבע על ידי מורי החינוך הגופני ויהיה יחודי למשגב.
- תוכנית "אות הכושר – משגב" תהווה הכנה לכושר גופני כללי המתאים לשילובם בענפי הספורט במשגב. מומלץ להקים דף מעקב לכל ילד, עם סיסמה אישית כדי שיוכל לעקוב אחר ההתקדמות האישית שלו.
- יום ספורט שנתי משותף לכלל בתי הספר היסודיים.
- בנוסף, בבתי הספר בישובים הבדואים, לקיים שערי שחייה לתלמידים בכיתות ה'.

בחטיבת הביניים

- ❖ הפעלת "מועדון ספורט בית ספרי" בענפי ספורט שבהתאחדות לספורט בתי הספר בארץ, ומחובר לתעדוף בין הענפים במשגב.
- ❖ קידום בריאות – פיתוח מודעות לפעילות גופנית, לתזונה נכונה ולאורח חיים פעיל ובריא, למניעת השמנה, בשיתוף כל צוות המורים.
- לאתר ולטפח את המצטיינים לנבחרות בענפים התחרותיים.

בחטיבה העליונה

- ❖ הנהגת תוכנית לקידום הבריאות, חינוך לאורח חיים בריא, פעילות גופנית, תזונה בריאה ומניעת השמנה.
- ❖ טיפוח הספורטאים המצטיינים בשיתוף המחלקה לספורט.
- ❖ להקים קבוצות נוער לבנות ולבנים לקראת הגיוס לצה"ל, "בואו נתגייס בכושר".

ב. הספורט העממי

הספורט העממי יוצג ברבדים שונים של התפתחות ופריסה לפי המודל הפירמידאלי הלוקח בחשבון את הפיזור הגיאוגרפי של הישובים במועצה.

הספורט העממי במשגב

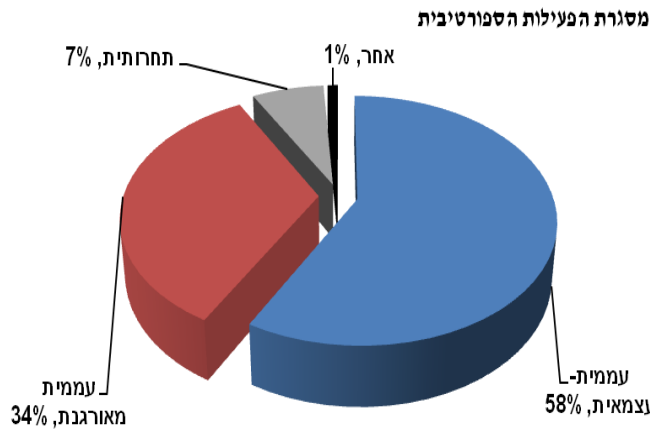
הרובד היישובי-העממי

ממצאי הסקר מעידים כי לתושבי משגב יש מודעות גבוהה מאוד לפעילות ספורטיבית, מכירים בחשיבותה ועוסקים בה באופן עצמאי בשיעור גבוה של 76.6% (לעומת הממוצע במועצות אזוריות שביצענו בהם סקר צרכים עומד על 71%).

דפוסי פעילות ספורטיבית בקרב כלל התושבים

לא פעילים,
23.40%

על פי ממצאי הסקר רוב התושבים מעדיפים לבצע את הפעילות הגופנית באופן עצמאי, בלתי מאורגן. (ראה ממצאי הסקר).

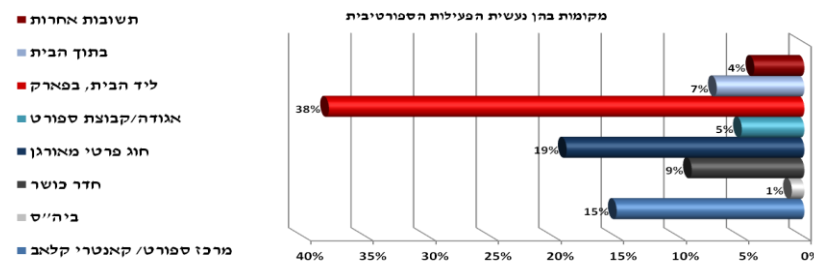
ממצאים אלה מחזקים את הצורך להביא את הספורט אל הישוב אל התושב, ליד הבית... שיהיה נגיש.
להמלצתנו זו מצאנו חיזוק גם בסקר הצרכים שהתושבים מציינים את הצורך לקיים פעילות ליד הבית, בתוך הישוב (בסך הכול 45%) ראה הגרף.

מיקום הפעילות הספורטיבית בקרב הפעילים

ש-6 באיור מקום אתה עוסק בפעילות ספורטיבית:

רוב הפעילים (38%) מבצעים את הפעילות הספורטיבית ליד הבית/בפארק. כחמישית (19%) מבצעים את הפעילות בחוג פרטי מאורגן וכחמישית (15%) במרכז ספורט/קאנטרי קלאב.

נוסיף על כך את מצוקת התפוסה המלאה של המתקנים במשגב ובמרבית שלוחות הפעילות ואת הצורך החיוני לנגישות לאוכלוסיית הוותיקים ואוכלוסיות המוגבלים.

פעילות ברובד היישובי קהילתי

במשגב קיימת פעילות ספורט רבה ברובה ממוקדת בילדים ובנוער. יש להרחיב את אוכלוסיית המבוגרים העוסקת בפעילות ספורט: הורים, מבוגרים, משפחות, וותיקים וכן לגילאי היסוד הצעירים: א-ג, אוכלוסיות הזקוקות להנגשת השירות.

ברובד היישובי – המקומי להתמקד בפעילות ספורט ליד הבית שהיא זמינה ובלתי תלויה שתאפשר פעילות רחבה ותעודד טיפוח אורח חיים ספורטיבי וקהילתי- בריא, תחסוך זמן ותחסוך בעלויות החוגים ותגדיל את שיעור העוסקים בספורט.

יש להפעיל את הספורט עם "**הפנים לתושב**" במטרה להדק ולחזק את הזיקה וההזדהות עם המועצה באמצעות הפעילות הספורטיבית היישובית.

המלצות לביצוע:

- **מינוי רכז שעבודתו תהיה מול היישובים.**
- המחלקה לספורט תקים **פורום וועדות ספורט יישוביות** בו יהיה לכל ישוב נציג כאיש קשר יישובי לכל צרכי הספורט בישוב, לנושא **מתקני הספורט ופעילויות הספורט בישוב.**
- המחלקה לספורט תסייע **בייעוץ להפעלת ימי ספורט בישוב** ובהשאלת ציוד.
- **בהקמת חוגים**, בעיקר לגיל הרך וגילאי יסוד, מבוגרים וותיקים, בהם הנגישות נדרשת מאוד.
- **בייעוץ ובליווי פתוח ושדרוג מתקני הספורט בישוב** לפי התקן המומלץ (בפרק מתקני הספורט).

דוגמאות לפעולות ספורט ברובד היישובי-מקומי:

- ❖ הקמת קבוצת **הליכה וריצה** לנשים ולגברים.
- ❖ הפעלת מגוון חוגים במטרה לתת מענה לצרכי כל התושבים.
- ❖ קיום טורנירים במשחקי כדור בין יישובים שכנים – משחקי נוער ובוגרים.
- ❖ חוגי תנועה והתעמלות לגיל הרך.
- ❖ סימון מסלולים ושבילים לריצה ולהליכה (רצוי שיהיו מוארים) וכן לאופניים (שטח).

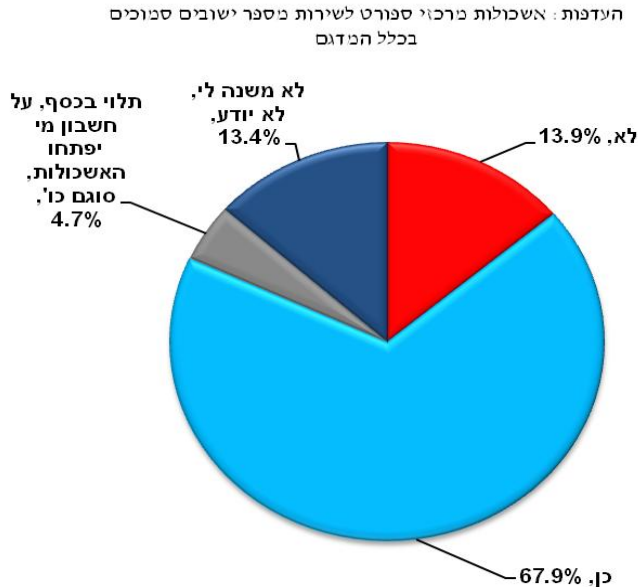
הספורט ביישובים הבדואים

מומלץ לשים על סדר היום את קידום וטיפוח הקהילה הבדואית בתחומי הספורט והפעילות הגופנית. הספורט הוא חינוך, תרבות, אורח חיים בריא, הספורט הוא גם האמצעי ומטרה לאינטגרציה של התושבים ובעיקר בין נוער וצעירים. השקעה בספורט חוסכת לטווח הרחוק השקעות ברווחה, בשיקום ועוד. ביישובים הבדואים "וועדת הספורט" היישובי יהיה נציג מקבל שכר הממונה ע"י ועד היישוב, כדוגמת רכז הנוער.

- ❖ **מתקני ספורט** – מגרש ספורט משולב בדגש התאמה לקט רגל בכל ישוב (ושכונה בסלאמה וכמאנה)
- ❖ **פעילות קדום בריאות לנשים** – הקמה והדרכת קבוצת הליכה לנערות ולנשים עם תמיכה וייעוץ בנושא תזונה בריאה למשפחה.
- ❖ **מועדון כדורגל** – הקמת בי"ס לכדורגל שיפעל עד לכיתות ד'-ה' בכל ישוב ומתן מענה לקבוצות נוער במשגב (בתמיכת מערך הסעות ובשילוב הנוער בקבוצות הקיימות בסיוע מלגות למשפחות המתקשות בתשלום. מתן מענה לקבוצת בוגרים עם הסדרת המתקן עפ"י תנאי רישוי עסק ותקן התאחדות לכדורגל.
- ❖ הכדורגל יפעל תחת מועדון הכדורגל האזורי במשגב עם אנשי המקצוע הבקיאיים בעבודה.
- ❖ **מועדון בית ספרי חט"ב סלאמה** – פתיחת קבוצות לבנות ולבנים בשיתוף פעולה עם בי"ס.
- ❖ **חוגים לילדים, נוער ומבוגרים באולם הספורט בסלאמה** – היצע חוגים לציבור היישובים הבדואים.
- ❖ **משגביאדה, ליגות היישובים** – השתתפות הציבור הבדואי במועצה במפעלי הספורט הקהילתיים.
- ❖ **היבט ארגוני** – רכז בחלקיות משרה מתאים תחת הנחייה מקצועית של המחלקה.
- ❖ בשונה מהמגזר היהודי בו ההכנסות מהמשתתפים מכסים גם עלויות רכזי פעילות, הרכז יתכלל גם נושאים כמו גיוס משאבים, תקן (הסמכות, ביטוחי ובדיקות ספורט), הצטיידות ועוד.

רובד האשכולות

כל בית ספר יסודי ישמש כמרכז מישנה לפעילות ולמפגש בלתי אמצעי של התושבים "באשכול האזורי". נציין שרבים מן התושבים הביעו בסקר את הרצון שלהם לפעילות ספורט עממית שתרוכז ב"אשכולות". רוב התושבים (כ-68%) מעוניינים שהמועצה האזורית משגב תפתח "אשכולות" לפעילות משותפת למקבץ של יישובים סמוכים.

משיבים בני 30-44 הם קבוצת הגיל הכי מעוניינת באשכולות אלו (80%). בהשוואה לפי מין ומגזר מלמדת כי אחוז מעט גבוה יותר של גברים (לעומת נשים) ומהמגזר הערבי (לעומת המגזר היהודי) בעד אשכולות אלו. הפעילות העממית קהילתית במסגרת האשכולות תיתן מענה לנושא ההסעות, לנושא העלויות, ותגביר באופן טבעי את מספר העוסקים בפעילות גופנית ובספורט.

פעילות הספורט ב"אשכולות"

הפעילות תתקיים במתקני הספורט שבשבעת בתי הספר היסודיים: במורשת, בהר שכניה, במשגב, בהר גילון, בסלאמה, בהר כמון ובלבון (אמור לקום).

פעילות הספורט באשכולות, תנוהל ותרוכז ע"י מחלקת הספורט של המרכז הקהילתי והמועצה ובאחריותם. הפעילות תתקיים במתקני בתי הספר אשר משרתים מספר יישובים ושבתוכם יש מתקני ספורט. (בבתי ספר שחסרים מתקנים יש לקדם ולבנות).

החל משעות הערב תתקיים באשכולות פעילות ייעודית למבוגרים פעילויות לדוגמא:

❖ חוגים להורים ולמבוגרים (כולל גיל שלישי).

❖ ארגון טורנירים אזוריים בין האשכולות – בכל פעם אשכול אחר מארח.

פעילות ספורט עממי – מועצתי אזורי ואירועי הדגל

אירועים המוניים, פתוחים לקהל הרחב- חלק מן האירועים שמתקיימים יש להמשיכם, את חלקם להעשיר במסלולי פעילות נוספים ומגוונים, כך שיהיו רלוונטיים ומותאמים לאוכלוסייה (וותיקים, נשים, בעלי צרכים מיוחדים ועוד). ברובד זה יש למנף את הפעילויות שמתקיימות ברובד האשכולות.

המלצות לאירועים קיימים ונוספים:

- ❖ המשגיבאדה - מפעל אזורי מצליח יש לשאוף להשתתפות רוב התושבים.
- ❖ מרוץ משגב וצעדת הילה בגליל, פסטיבל ספורט ובריאות. מפעל ספורט אזורי (וארצי) שזוכה להצלחה ולצמיחה בכל שנה, בו משתתפים אלפי אנשים בכל הגילאים, מסורת בת 32 שנים, בשילוב פסטיבל ספורט בריאות בו דוכני אוכל והפעלות ספורט לכל המשפחה, מוצרי בריאות וספורט.
- ❖ אליפות משגב הפתוחה בטניס על פי גילים ומינים ולכל המשפחה והרמות.
- ❖
- ❖ אירוע שנתי לאופני שטח – ניצול האזור הטופוגרפי הייחודי של משגב בשילוב טיולי אופניים, פעילויות לחובבי אופניים, פעילות רכיבה אתגרית המותאמת למשפחה, בשילוב עם התחרות הבינלאומית שמתקיימת בהצלחה (בה משתתפים עשרות רוכבים מחו"ל) מזה שבע שנים.
- ❖ "אולימפיאדת זהב" לבני הגיל השלישי שתכלול לדוגמא: אליפות שחייה לבריכה אחת (נשים וגברים), טניס שולחן, פטאנק וכו'. זאת בנפרד מאירועי "המשגיבאדה"
- ❖ ליגות ישובים אזורית בכדור רשת, כדורסל וקט רגל. מפעל ספורט מסורתי ומוצלח בכדורסל ובקט רגל, מומלץ ליזום גם ליגת כדורשת לנשים.

פעילויות ספורט עממיות לקהלי יעד מיוחדים

- אוכלוסיות מיוחדות

- וותיקים

- העצמת ספורט הנשים

פעילות ספורט לאוכלוסיות מיוחדות

קהילת בעלי צרכים מיוחדים זקוקה מאוד לפעילות ספורטיבית גופנית וחברתית בהיבט הרפואי והנפשי, הרבה יותר מאוכלוסייה נורמטיבית.

המלצות לפתוח וקדום:

- ❖ למפות את התושבים בעלי צרכים מיוחדים.
- ❖ למנות מדריכות/מדריכים, מאמנות/מאמנים עם הכשרה מתאימה לפעילות באוכלוסיות מיוחדות אשר יפעילו את האוכלוסיות האלו, בשיתוף המרכז הקהילתי, הועד המקומי וגורמי הרווחה במועצה ובישוב.
- ❖ הפעילות תהיה בקבוצות קטנות, עם ציוד מתאים.
- ❖ ימי ספורט - לארגן ימי ספורט, בשיטת "התחנות", הספורט הטבלאי.

הספורט לוותיקים

מחקרים מראים שפעילות ספורטיבית בגיל המבוגר תורמת לשימור יכולות וצמצום ירידה תפקודית, פיזית ונפשית ומשפרת את איכות החיים ותחושת הרווחה של התושב הוותיק.

התושבים הוותיקים במשגב כוללים שתי "תתי קבוצות": האחת - תושבים שהם עצמאיים, בריאים, פעילים, ללא כל ירידה תפקודית או עם ירידה קלה, המסוגלים לקחת חלק פעיל בפעולות הספורט המיועדות לכלל

התושבים המבוגרים ללא כל התאמה מיוחדת או עם התאמה קלה המתאימה לאנשים עם רמת כושר גופני נמוכה באופן כללי. השנייה, שכוללת תושבים ותיקים עם ירידה תפקודית (פיזית או קוגניטיבית) משמעותית יותר, המחייבת התאמת הפעילות הגופנית לרמת התפקוד שלהם.

הפעילות הספורטיבית העממית לוותיקים צריכה להתקיים בכל הרמות : ברמה האזורית במועצה, באשכול ישובים וברמת היישוב. כשגופי המועצה מהווים חיבור וקשר בין הרמות השונות.

בכל פעילות גופנית המתקיימת במועצה – בכל הרמות – יש לתת את הדעת גם על שילובם של תושבים ותיקים במערך הפעילות הגופנית הכללית, ובמיוחד לבחון את האפשרות לשלב פעילויות גופניות המותאמות לתושבים הוותיקים עם קושי בתפקוד, כל זאת, לדוגמא, על ידי:

יצירת "מסלולים" לבעלי רמות תפקוד שונות (לדוגמא: כאשר יש מרוץ / צעדה / משחה = ליצור גם "מסלול" קצר יותר או קל יותר פיזית)

יצירת "מסלולים ייעודיים" לאנשים ירידה תפקודית (לדוגמא: יצירת "מסלולים" שבהם ניתן סיוע פיזי – באמצעות מלווה, או סיוע טכנולוגי – באמצעות אביזרי עזר – באופן אשר יאפשר השתתפות למרות הקשיים התפקודיים).

התייחסות מפורשת ברמת הפרסום לעידוד ההשתתפות של תושבים ותיקים (לדוגמא = על ידי מתן תעריפים מוזלים להשתתפותם באירועים + הענקת "פרסים" ייעודיים למצטיינים מקרב התושבים הוותיקים /או על ידי יצירת "קטגוריה" ייעודית לקבוצות הגיל המבוגר)

באופן יותר קונקרטי, יבוצעו ויקודמו פעילויות לתושבים הוותיקים באמצעות הפעילויות הבאות:
ברמה האזורית:

1. מנויים מיוחדים/ מסובסדים לוותיקים במועדון הכפרי משגב.
2. רכישת מתקני ספורט וכושר ייעודיים לאוכלוסייה המבוגרת ושילובם בחדרי ומתקני הכושר.
3. שילוב של מדריך חדר כושר המתמחה בגיל המבוגר.
4. חוגי ספורט, תנועה וכושר מגוונים ומסובסדים, במסגרת הפעילות של עמותת מרחבים אליהם מגיעים הוותיקים בהסעות מאורגנות, המשולבים בפעילויות נוספות של מרחבים.
5. פעילות גופנית לוותיקים במסגרת המרכז הקהילתי, בתחומים בהם יש לו התמחות, ו/או יתרון יחסי: רכיבה על אופניים, ריקודי עם, משחקי כדור.
6. חוגי ספורט ופעילות גופנית בהם משתתפים גם תושבים וותיקים ומתקיימים ע"י גורמים פרטיים, כגון פילאטיס.
7. אירועי ספורט אזוריים, ליגות וטורנירים אזוריים המוזכרים לעיל, בהם ישתלבו גם תושבים וותיקים, במקצים מיוחדים ו/או עם כלל האוכלוסייה.
8. אירועי ספורט אזוריים ייעודיים לוותיקים, כגון ימי ספורט וטורנירים לוותיקים בהפעלה משותפת של המרכז הקהילתי, עמותת מרחבים, המועדון הכפרי וגופים נוספים בקהילה ובתמיכת ארגונים ומשרדי ממשלה.
9. הקמת "נבחרות" ייעודיות לקבוצות גיל שונות כולל בגיל המבוגר.
10. יצירת פעילות גופנית בין-דורית, (כגון: פעילות גופנית של נכדים/ות יחד עם סבים/ות)
11. סדנאות והרצאות בתחום קידום בריאות ותזונה נכונה.
- 12.

ברמת ישוב ואשכול ישובים :

חלק הולך וגדל בקרב אוכלוסיית הוותיקים מתקשה בנהיגה/ נסיעה למרחק ואף אינו נייד כלל ולכן מומלץ ולקדם פעילות גופנית בכל יישוב.

הפעילות צריכה להיות מגוונת ומושטת על נושאי פעילות הניתנים לביצוע בכל שטח, ללא מתקנים וגם ללא ציוד.

מומלץ לקיים חוגי התעמלות במועדון היישוב / במועדון הוותיקים ובמידה ואין התכנות בישוב הבודד, לקיים חוג למספר ישובים שכנים, בשיתוף עמותת מרחבים המגייסת, מכשירה ומפעילה מדריכי התעמלות ומאמנים המתמחים בעבודה עם וותיקים יהודים/ בדואים .

מומלץ ברמה הפיזית והסביבתית לקדם פיתוח סביבתי המעודד ומאפשר פעילות גופנית בתחומי היישובים (לדוגמא: מסלולי הליכה בטוחים, מתקני כושר בשטחים ציבוריים, וכו')

דוגמאות לפעילות יישובית / אשכול ישובים :

1. הליכה בישוב במסלול היקפי או עקלתון בישוב, עם סימון מרחקי ההליכה - רצוי שיהיה מואר והתקנת ספסלים למנוחה לאורך המסלול.
2. מסלולי ריצה והליכה בקרבת הישוב ובין היישובים - להליכה וריצה באופן אישי, קבוצות הליכה / הליכה נורדית .
3. רכיבה על אופניים - לרכיבה באופן אישי ובקבוצות רכיבה.
4. טניס-שולחן - קיום טורנירים ותחרויות מקומיות ובין-יישוביות.
5. פטאנק - הקמת מגרשים בישובים, ארגון קבוצות, טורנירים ותחרויות בין יישוביות, אזוריות וליגה בפטאנק.
6. התעמלות לסוגיה בחדר מתאים על גבי מזרנים אישיים, או על כיסאות עם מכשירים קטנים.
7. שחייה - בישובים בהם יש בריכת שחייה, תרגילי התעמלות במים.
8. חוגי מחול וריקודי עם.
9. מסלול כושר גופני ומתקני ספורט וכושר בחיק הטבע . דוגמא בקישור :
10. פעילות חופשית / עם הדרכה בחדר כושר - בישובים בהם יש חדר כושר.
11. פעילות בין-דורית במסגרתה הורים/סבים מקיימים פעילות גופנית יחד עם ילדיהם/נכדיהם במסגרת פעילות אחה"צ בישוב או במסגרת תכנית הלימודים/ שיעורי החינוך הגופני בבי"ס / גן.

מומלץ להגיע לכל ישוב במועדון הוותיקים היישובי (או באחד החדרים או באולם מתאים) למפגשים שיועברו על ידי מאמנות ומאמנים להפעלת הוותיקים.

העצמת ספורט הנשים

מחקרים מראים שבמשפחות שהאמא פעילה בספורט, הנ"ל מהווה דוגמא והשראה לבעל ולבני ובנות המשפחה לעסוק בספורט, התזונה המשפחתית מכוונת בריאות והמשפחה כולה "נדבקות" באורח חיים פעיל ובריא.

השאיפה אם כן לעודד כמה שיותר נשים ואמהות שישלבו באורח חייהן פעילות ספורט על תרומתה האישית הרבה בהיבט הגופני, החברתי והפסיכולוגי המעצים ועל השפעתה החיובית על התא המשפחתי, על הקהילה והחברה כולה.

המלצות אופרטיביות לפתוח ולהטמעת הספורט באורח חייהן של בנות/נשים:

- פתיחת מקצים מיוחדים לילדות, נערות ונשים להשתתפות בכל אירוע קהילתי ותחרותי.
- פרסום מכוון יעד מגדרי - להשתתפות לבנות.
- תעדוף בהקצאת משאבים, הן בזמינות מתקנים והן בתמיכות כספיות.
- גיוס פרויקטים ותמיכות מ"אתנה" – היחידה לקדום ספורט בקרב ילדות נערות ונשים בישראל.
- (יצוין כי המחלקה לספורט במשגב פעילה מאוד ומשנת 2012 מגייסת תמיכה נרחבת, להקמת קבוצות תשתית, העשרה מקצועית, הכשרה מקצועית של ספורטאיות כמדריכות וכמאמנות, הבאת שגרירות אתנה – ספורטאיות ברמה הלאומית לסדנאות ועוד).
- חשיפה פעילה בבתי הספר בקרב גיל התשתית (שעור חווייתי המשלב התנסות ויצירת עניין לכניסתן של ילדות לפעילות בעולם הספורט)
- השתתפות בצעדה הכלל ארצית "נשים הולכות רחוק".
- יצירת אירועי ספורט מיוחדים בדגש לבריאות והעצמת נשים כדוגמת צעדת היל"ה בגליל המתקיימת 13 שנים במשגב כרמיאל ועודד המשפחות להשתתף.
- טורנירים בכדור רשת (מאמא נט).
- תכניות לקידום אורח חיים בריא - לדוגמה סדנאות להכנת אוכל בריא.
- עידוד הנשים/אמהות להשתלב במסגרת אחד מהתפקידים שלהן כמתנדבות משפיעות ותורמות
- "מנהלות קבוצה" - ליווי קבוצות ספורט תחרותיות וייצוגיות לבנות.
- השתלבות בתכניות ימי הספורט והאירועים הגדולים כחלק מהצוות המארגן, בערך המוסף שלהן כנשים ואימהות ספורטאיות מובילות.

ספורט ותיירות

על כל הגורמים במועצה עם בעלי הצימרים ועם המחלקה לספורט לשלב ידיים ולהכין מצע של אפשרויות לספורטאים ולמשפחות ולארגן ולתכנן אירועים מתמשכים עם תוכניות ערב ולילה כדי שהספורטאים והתיירים יישארו ללון לפחות לילה אחד או יותר.

מרכז ספורט מחוזי וארצי למחנות אימון - בניית בית ארחה "כבית נבחרות" ייעודי עם אירוח וכלכלה מלאים. בית הארחה שישמש הן לתיירות בכלל ולתיירות ספורט בפרט, כמענה לביקוש מאוד גבוהה שחסר בארץ בכלל ובצפון בפרט.

מרכז כזה ייתן מענה לקבוצות ספורט שמחפשות איזור שאפשר לנתק את הספורטאים ממרכזי הביילוי והקניונים ולרכז אותם במקום כמו במשגב, כמחנה אימונים לקבוצות בענפים השונים בהם ישנם מתקנים במשגב(כדורסל, כדורעף, כדורגל, טניס, התעמלות, שחייה, אופניים, טריאתלון, קראטה) וכן לגיבוש, בעיקר בתקופות של פגרה בספורט Off-Season.

המרכז ישמש גם "[כחממה לספורטאים צעירים](#)" למצטיינים שיאותרו, וייתן מענה גם לפרויקט של איתור וטיפול "פרחי ספורט", ויגיעו למרכז ללא לינה. מה שאנחנו מכנים "פנימיית יום". בנוסף לזאת מרכז ספורט כזה בתנאי פנימייה ישמש מרכז אזורי/מחוזי לקיום [קורסי קיץ והכשרת מדריכי ספורט מוסמכים](#), כפי שנהוג במכון ווינגייט. [אירועים כגון: טיולים ותחרויות אופניים](#) על פי גילים ומינים שמתמסכים על יומיים שלושה.

ג. ההמלצות בספורט התחרותי

הקדמה:

הספורט התחרותי מהווה מעין חוד חנית ומודל השראה המעודד את הציבור לעסוק בספורט. לעיסוק בספורט התחרותי, ובייחוד בגילאי ההתבגרות, ערכים ותועלת מרובה המעצימה את העוסקים בו במישור המנטאלי, גופני וחברתי מייצרת זהות קהילתית, גאוות יחידה משגבית ודבק של הקהילות הכפריות שבמשגב, הספורט התחרותי נותן ביטוי עמוק והלכה למעשה, למצוינות ומהווה כלי חינוכי משמעותי.

עפ"י הסקר והמיפוי היסודי שנערך אנו רואים כי במועצה האזורית משגב מתקיימת פעילות ספורט תחרותי רבה, ובהשוואה לרשויות בכלל ומועצות אזוריות בפרט.

הספורט התחרותי מעיקרו תובעני עם דרישות גדולות מהספורטאי ומהמערכת התומכת. מצד הספורטאי זו הקרבה עצומה וקשה פיזית, נפשית וחברתית, מצד ההורים נדרש גם כן להשקעה גדולה בזמן ובכסף. מצד המערכת התומכת נדרשים להשקעת משאבים רבים בתקציב, בכוח אדם, במתקנים, בהסעות ועוד... זאת על רקע המשאבים הציבוריים המוגבלים.

לצורך בניית תכנית אסטרטגית, החלטנו תחילה להגדיר מה זה "ספורט תחרותי".

ההגדרה המקובלת: "ספורט תחרותי" הוא ענף ספורט שמוכר על ידי ההתאחדויות והאיגודים לספורט הרשמיים בארץ, בו יש התמודדות ומדידה כנגד יריב (בנקודות ובזמן), כנגד שיעון (מדידת זמן), כנגד מטר (מדידת מרחק וגובה), או שילוב ביניהם.

כיום מתקיימים במועצה 8 - ענפי ספורט תחרותיים ייצוגיים. בדקנו אם זה אכן מתאים למועצה בגודל כמו משגב ומסקנתנו היא שרצוי להתמקד במספר מצומצם יותר של ענפי ספורט תחרותיים זאת בכדי לאפשר אופק מקצועי התפתחותי, ליצור תנאים טובים יותר להתמקצעות ופתוח הישגי ברמה הלאומית הגבוהה. לצורך זה נדרשנו להגדיר את "הענפים המועדפים" שבהם יש להתמקד ולרכז מאמץ ומשאבים.

ענפי ספורט מועדפים

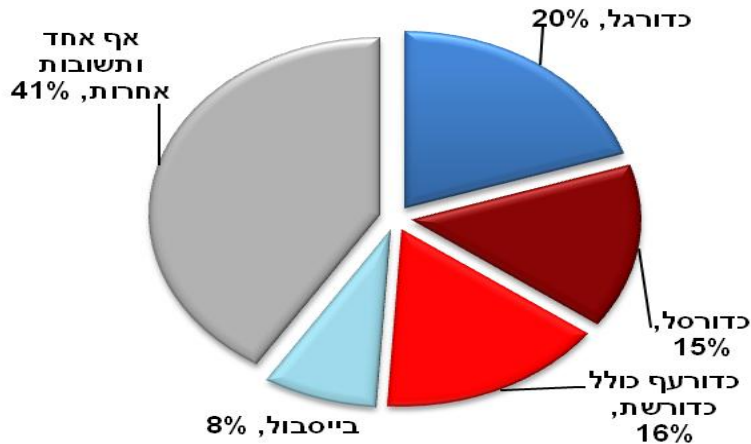
הגדרה: אלה הם אותם ענפי ספורט שבהם למועצה האזורית משגב יש את הסיכויים והפוטנציאל להגיע להישגים ברמה הארצית הגבוהה ביותר.

ענפים אלה יזכו להעדפה תקציבית, לשעות אימונים במתקני הספורט הרלוואנטיים ולפתוח בכלל.

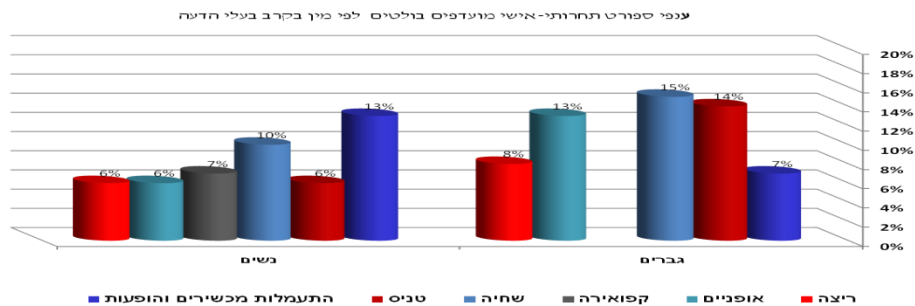
הרצוי הוא שמועצה בסדר גודל של משגב תתמקד ב- 2 ענפי ספורט קבוצתיים ול 3-ענפי ספורט אישיים לשני המגדרים. בדקנו בסקר הצרכים שנערך את העדפות הציבור - והנ"ל מוצג בגרף שלהלן:

העדפת הציבור בענפים הקבוצתיים

ענף ספורט תחרותי- קבוצתי מועדף כלל המדגם

העדפות הציבור בענפים אישיים

לאור ההגדרות שלעיל ועל רקע נתוני סקר הצרכים הנרחב, קיימנו מספר דיונים בוועדת ההיגוי כדי להמליץ על "הענפים המועדפים" ובהתייחס למגדר וגיל ולהלן ההמלצות:

בענפים הקבוצתיים:

- **כדור עף** – לילדות לנערות ולנשים.
- **כדור סל** - לילדים, לנערים ולנוער.
- **כדורגל*** – במגזר הבדואי לילדים נוער ומבוגרים.

בענפים האישיים: {צוות רכזי הספורט ממליץ לבחון את בחירת הענפים האישיים מחדש ומבקש להציג בפני

פורום וועדת ההיגוי/חברי הנהלת העמותה המובילים את השקפתנו ודעתו כל ענף בנפרד, לפני החלטה}

1. **אופניים** – במועדון האופניים במשגב יש פעילות ענפה והישגים ברמה הלאומית הגבוהה ביותר ובכל הגילאים. לפתוח גם לרמה הבינלאומית.

2. [שחייה](#) – גם כאן יש פעילות ענפה והישגים ברמה הלאומית בגילאי ילדים ונוער, יש להתמקד

בגילאי הילדים והנוער בלבד ולשני המינים.

3. [טניס](#) – בענף הטניס משחקים מאות טניסאים וטניסאיות, מסורת של הישגים, ויחד עם הוצאות נמוכות

ביותר בתחזוקת מתקנים ומצאי מתקנים שהינו כמעט בלתי מוגבל ולכן כדאי לטפח את הטניס בתוך

הישובים. מומלץ לטפח הישגיות עד גילאי נוער בלבד ולשני המינים.

פיתוח הספורט התחרותי

פיתוח הספורט התחרותי יעשה בהתאם לפירמידה המוצעת להלן.

הספורט התחרותי- במשגב

ברובד הישוב לחשוף בפני הילדים את הענפים המועדפים ותוך כדי כך לאתר את הילדים הבולטים כבר בשלב היסודות.

באותה תפישה להנהיג בבתי הספר את לימוד הענפים המועדפים וגם כאן לאתר ולעקוב אחר הילדים הבולטים.

בשלב האשכולות יש להפנות את הילדים לסגלי העתודה-לנבחרות המועצה על פי הגילים והמינים.

בנוסף ובמיוחד מומלץ להעמיד את [ההכשרה ופיתוח ההון האנושי המקצועי](#), קרי את המדריכים והמאמנים,

כבסיס לפתוח הספורט בכלל והספורט התחרותי בפרט. מוצע על בסיס [השלוחה להכשרת מדריכים מוסמכים](#)

שפועלת במשגב מזה ספר שנים, להרחיב את הקורסים המוצעים באופניים, טניס, כדורסל גם לענפים נוספים

ולשלב עם תכנית בניית "בית הנבחרות" המוצג בפרק התיירות.

[מתן מענה ארגוני במחלקה](#) לריכוז הספורט התחרותי בהיבט של העשרה מקצועית, מלגות לספורטאים

מצטיינים וכתובת בכלל לכל היבט הנלווה לאופי העבודה המיוחד והמרובה הנדרש בקבוצות וספורטאי הישג.

ד. מתקני הספורט

ככלל יש לתכנן את מתקני הספורט כך שיתנו מענה לכל תושב, יצרו תנאים לעדוד פעילות ספורטיבית בין אם מאורגנת ומודרכת ובין אם עצמאית.

בהמלצותינו לפיתוח מתקני הספורט במועצה האזורית משגב לקחנו בחשבון את המרחקים (פיזור הישובים), את המיקום הגיאוגרפי, המחייבים עלויות גבוהות לתשתיות ולנגישות, את המשאבים המוגבלים של המועצה ואת גודל היישובים בשטח ובמספר התושבים העתידי.

חילקנו את המלצותינו לשלושה חלקים:

- ❖ השלב הבסיסי היישובי.
- ❖ השלב השני הוא במרכזי המשנה ב"אשכולות".
- ❖ השלב האזורי-המועצתי- במרכז משגב.

א. מתקנים בישובים

בהתאם ובהמשך להמלצותינו להביא את הספורט לתושב, לכל ישוב וישוב אנחנו ממליצים על "ערכת מתקנים יישובית", אותה יש לפתח בהדרגה בכל הישובים:

- מסלולי הליכה/ריצה בתוך מסביב לישוב, עם שילוט וסימון אבני דרך ומרחקים, עם ברזי שתייה. רצוי שהמסלולים יהיו מוארים.
- מתחם מתקני כושר פתוחים (לפארק) עם שלט הדרכה, הנחיות והוראות.
- הכשרת שבילים לרכיבה על אופניים בתוך וסביב הישוב ובין הישובים לספורט ולשימוש יומיומיות.
- מגרש ספורט משולב מואר לפעילות של כושר, משחקים ועוד.
- 2 – מגרשים לפטאנק עם ספסלי ישיבה, הצללה וברזי שתייה.
- אולם תנועה/חדר לחוגים, או הפעלה במבנה רב תכליתי כדוגמת מועדון ישוב.

ב. פיתוח מתקני ספורט בשלוחות - ב"אשכולות"

מיקום האשכולות הם בסמיכות לבתי הספר האזוריים. כל בית ספר, עם תום יום הלימודים יהיה אשכול אזורי לפעילות של התושבים שמזינים את בית הספר. "באשכול" יש לפתח מתקני ספורט לצרכי בית הספר, קרי לשימוש התלמידים, בראייה קהילתית ולפיה כל מתקן שיבנה יהיה מלא בפעילות מהבוקר ועד הערב והלילה. מכשירי כושר פתוחים-לרכז בחצר בית הספר בסמוך למגרשי הספורט מקבץ של 8 – 10 מתקני כושר לפארק. מגרש משולב- למשחקי כדור (כדור סל, כדור עף, טניס, קט רגל, בדמינטון) עם תאורה. אולם לספורט – בתקן של משחק כדור סל עם 200 מושבים. אולם כזה ישרת את צרכי בית הספר בספורט וגם באירועי, טכסים וחגיגות בית הספר. אחר הצהריים והערב האולם ייתן מענה גם לצרכי הקהילה. חדר תנועה/סטודיו לאומנויות לחימה ולמחול להתעמלות בקבוצות קטנות. חדר כושר – ישרת את קבוצות הספורט ואת אוכלוסיית ההורים והמבוגרים שיגיעו אחר הצהריים והערב.

ג. מתקנים אזוריים במרכז השירותים במשגב

במשגב יש אולמות לספורט, בריכות שחייה מקורה ומחוממת ובריכה פתוחה(קיצית), חדר כושר מאובזר, מגרשי טניס, מגרש כדורגל ויער שגב (כמרחב לפעילות שטח).

חסר באופן בולט מסלול ריצה לחובבי הריצה הרבים שבמשגב, לתלמידי בתי הספר וכן לנבחרות הספורט במשגב. מומלץ להכשיר (באזור מגרש הכדור רגל) מסלול ריצה היקפי של 400 מטר, בשלב ראשון ממצעים ובעתיד סינתטי עם תאורה לשימוש בלילה לקבוצות הריצה הרבות ולרצים הרבים המחפשים מסלול ריצה בטיחותי ומואר.

מבנה שירות (מועדון) לאופניים ריצה וטריאתלון (ולטניס)- ענף האופניים נבחר כענף מועדף בו פעילים והישגים רבים. קיימת מצוקה של מקום לאחסון אופניים ומבנה לשירות הרוכבים. מומלץ לבנות שירותים ומלתחות ולידם חנות/מוסך קטן לתיקוני אופניים עם חנות לחלפים. מומלץ לבדוק הפעלת חנות אופניים על ידי מפעיל פרטי. מומלץ למקם במשותף ובסמיכות למועדון הטניס בו גם מאות משתתפים, והחסר שירותים ומלתחות. בריכות שחיה- יש בריכות שחיה חצי אולימפיות לדוגמה ב"טל אל" שהיא סגורה ומחממת, וב"לוטם" בריכה פתוחה (קיצית). מומלץ להעביר את הפעלת הבריכות לידי יזמים ולהעמידם לרשות התושבים גם מהישובים השכנים, כדי שיהיה נפח כלכלי להפעלת הבריכה. עם הזמן ועל פי הצורך אפשר לתת ליזם לפתח את קירו וחימום הבריכה. לדעתנו זהו צורך שקיים בישובי "משגב" גם בקיץ.

כיתת המתנה/כיתת הדרכה – לקליטת עשרות הילדים המתנינים בכל יום בסיום יום הלימודים לתחילת החוגים, למתן מענה לכיתת הדרכה מקצועית לקבוצות ספורט.

פיתוח ותחזוקת מתקני הספורט

- ❖ ברובד היישובי- תחזוקת המתקנים בתוך היישובים יהיו באחריות הישוב.
- ❖ ברובד האשכולות- פיתוח ותחזוקת מתקני הספורט באחריות המועצה.
- ❖ ברובד האזורי במשגב- פיתוח ותחזוקת המתקנים באחריות המועצה.

בכל סוף שנת לימודים וסיום שנת פעילות יש לבדוק את המתקנים ואת בטיחותם, להכין דו"ח על ידי האחראי לבטיחות, הדו"ח יכלול גם אומדן עלויות, ולפעול לתיקונם המיידים.

ה. המלצות לניהול הספורט

הקדמה:

היישום ומידת יישום התכנית תלויה רבות במבנה ארגוני נכון של המחלקה לספורט למתן מענה לתכנית על כל פרקיה, ובחיבורה הנכון למרחב הארגוני במשגב ולגופי הספורט הארציים בממשקי העבודה השונים. המבנה הארגוני המומלץ של המחלקה יתבסס תחילה על מיצוי פוטנציאל כוח האדם הקיים, תוך שינויים והגדרות חדשות של כל התפקידים בהתאמה לפתוח בכל שלב. נדרשת חשיבה ממוקדת למתן מענה מתאים שיאפשר את יישום התכנית בעבודה יעילה למתן שירותי ספורט איכותיים לכלל הציבור. יש לזכור כי התוכנית היא רב שנתית, וכתוכנית כזאת, יש ליישם אותה בהדרגה בהתאם להתפתחות העתידית ועל פי החלטות הנהלת המועצה.

כמו כן, נדרש שיתוף פעולה עם כל הגורמים העוסקים בקהלי היעד והתכניות במחלקות המועצה ותאגידיה.

נספחים:

1. נספח תוצאות ומצגת סקר צרכים.